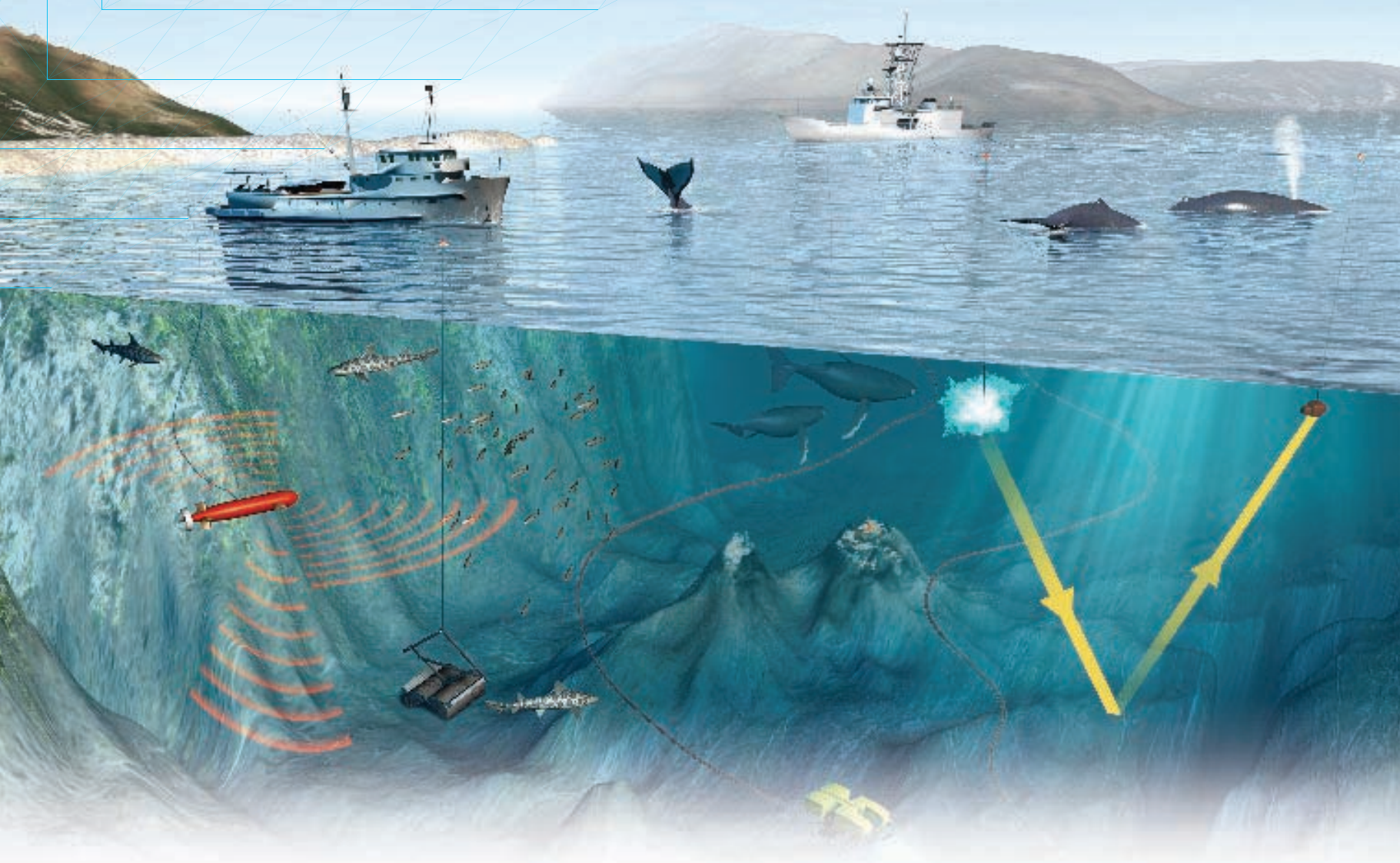

Okeani

Okeani

Beverli Mekmilan i Džon A. Mjuzik

Sadržaj

u *poznajemo*

Vodeni svet

- Naša čudesna plava planeta 8
- Nastanak prvog okeana 10
- Podvodni reljef 12
- Okean u pokretu 14
- Okeani i klima 16

Život u okeanima

- Pojasevi i zone: morska staništa 18
- Stvoreni za okean: adaptacije 20
- Velike morske migracije 22
- Ugroženi okeani 24

Istraživanje okeana

- Morske legende 26
- Putevi za istraživanja 28
- Spolja i iznutra: galija 30
- Skrivene opasnosti okeana 32
- Istraživanje morskih dubina 34
- Morsko izobilje 36

u žiži

U plitkoj vodi

- Istraživanje peščane obale 40
- Život uz kamenite obale 42
- Estuari 44
- Izobilje u priobalnim vodama 46
- Živopisni koralni grebeni 48
- Žmurke u šumama kelpa 50
- Život u svetu leda: polarna mora 52

U morskim dubinama

- Bogat živi svet u osvetljenoj zoni 54
- Stvorenja iz morskih dubina 56
- Život na dnu mora: hidrotermalni izvori 58

Čudesni okeani 60

Rečnik 62

Indeks 64

Naša čudesna plava planeta

Više od sedamdeset odsto površine Zemlje pokriveno je tečnom vodom, a najveći deo je pod blistavim plavim okeanima. Morska voda pokriva površinu od gotovo trista šezdeset jedan milion kvadratnih kilometara Zemlje, što je više od površine svih kontinenata zajedno. Prosečna dubina okeana iznosi 3796 m, što je jednako visini deset stospratnica poređanih jedna na drugu. Pre više milijardi godina, život je otpočeo u moru, koje danas naseljava bezbroj životinja, biljaka i drugih živih organizama. Okeanima plove brodovi i prenose ljude i teret, morske vode daju nam hranu, minerale i druge proizvode.

Svetsko more

Na Zemlji postoji pet imenovanih okeana – ogromni Tihi okean, Atlantski, Indijski, Južni i Severni ledeni okean. Pošto su svi okeani povezani, oni tvore jedno Svetsko more. Deo okeana koji je delimično okružen kopnom naziva se more.

Veličina okeana

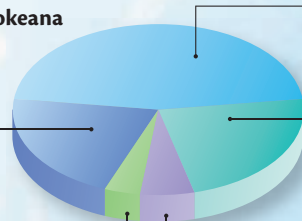
Indijski okean
21 % Svetskog mora

Severni ledeni
4 % Svetskog mora

Južni okean
6 % Svetskog mora

Tihi okean
46 % Svetskog mora

Atlantski okean
23 % Svetskog mora

Indijski okean

Indijski okean prostire se od istočne Afrike do jugoistočne Azije i Australije. To je jedini okean u kome struje menjaju smer – zimi teku ka Africi, a leti ka Indiji.

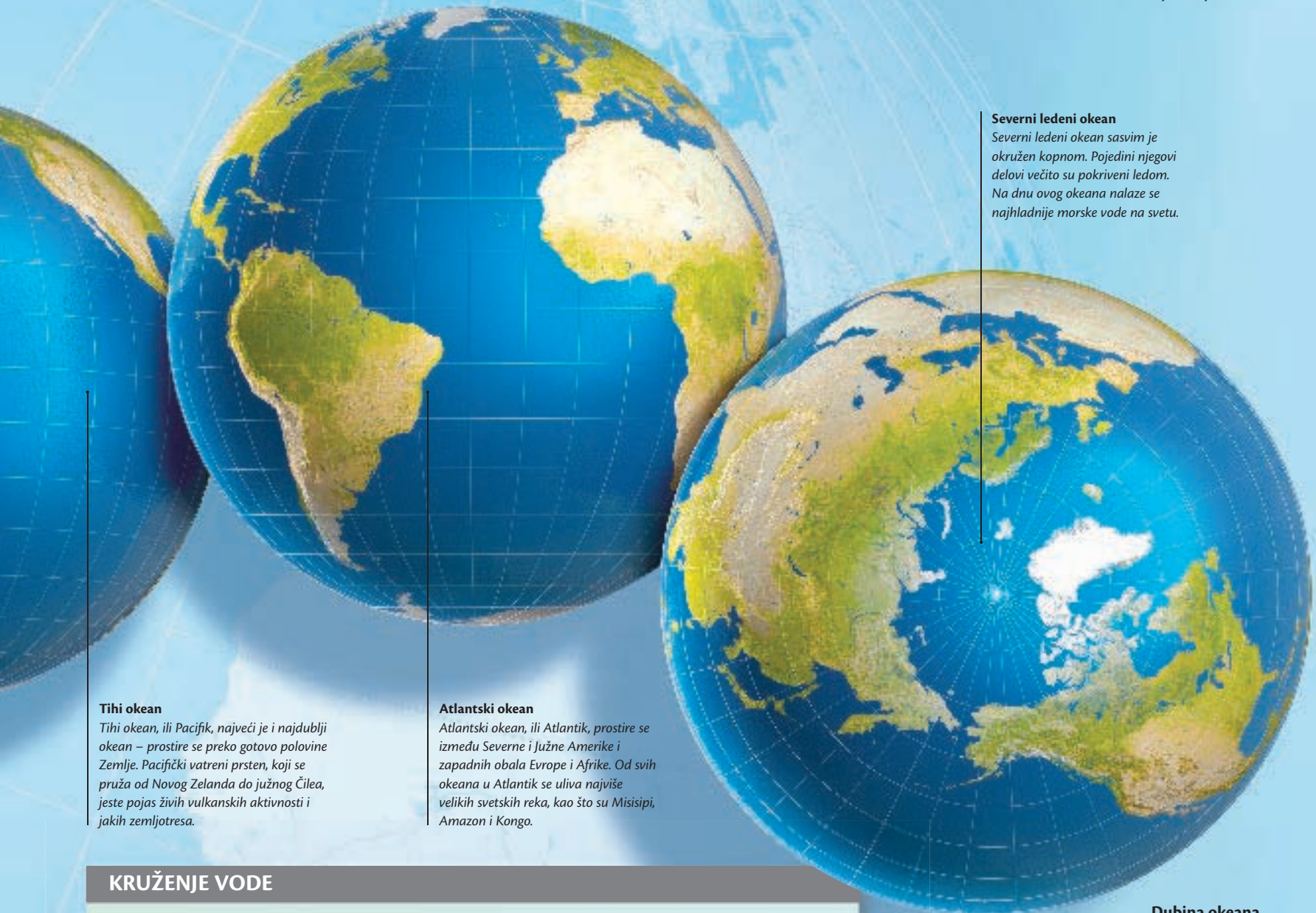
Južni okean

Ledeni Antarktik okružen je Južnim okeanom. Zimi je čak dvadeset miliona kvadratnih kilometara ovog okeana pokriveno ledom.

Naša planeta iz kosmosa

Gledana iz kosmosa, Zemlja je plave boje jer je tolika površina pod okeanima. Kad voda isparava iz mora, stvaraju se oblaci.

Tihi okean

Tihi okean, ili Pacifik, najveći je i najdublji okean – prostire se preko gotovo polovine Zemlje. Pacifički vatreni prsten, koji se pruža od Novog Zelanda do južnog Čilea, jeste pojas živih vulkanskih aktivnosti i jakih zemljotresa.

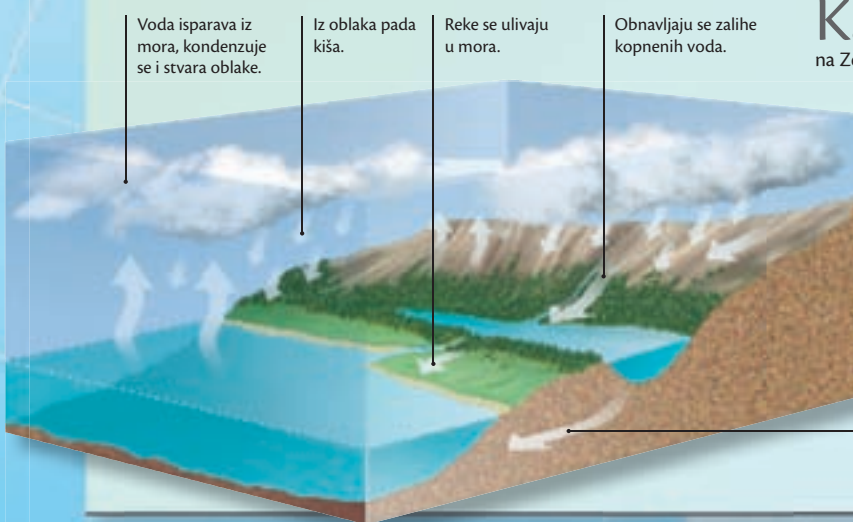
Atlantski okean

Atlantski okean, ili Atlantik, prostire se između Severne i Južne Amerike i zapadnih obala Evrope i Afrike. Od svih okeana u Atlantik se uliva najviše velikih svetskih reka, kao što su Misisipi, Amazon i Kongo.

Severni ledeni okean

Severni ledeni okean sasvim je okružen kopnom. Pojedini njegovi delovi veći su pokriveni ledom. Na dnu ovog okeana nalaze se najhladnije morske vode na svetu.

KRUŽENJE VODE

Voda isparava iz mora, kondenzuje se i stvara oblake.

Iz oblaka pada kiša.

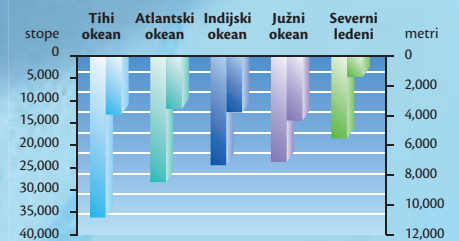
Reke se ulivaju u mora.

Obnavljaju se zalihe kopnenih voda.

Podzemne vode vraćaju se u okean.

Kruženje vode u prirodi obezbeđuje zalihe slatke vode na Zemlji. Voda koja isparava iz okeana pada kao kiša. Jedan deo te vode reke vraćaju u more, a drugi se skuplja u jezerima i podzemnim jezerima, koja se nazivaju izdani.

Dubina okeana

Duža linija označava najveću dubinu; kraća linija označava prosečnu dubinu.

Slana i slatka voda

Manje od 3 % vode na Zemlji čine reke, jezera, podzemne vode, ledeni pokrovi i glečeri i vodena para. Preostalih 97 % jeste slana morska voda.

Slatka voda na Zemlji

Slana voda u okeanima

